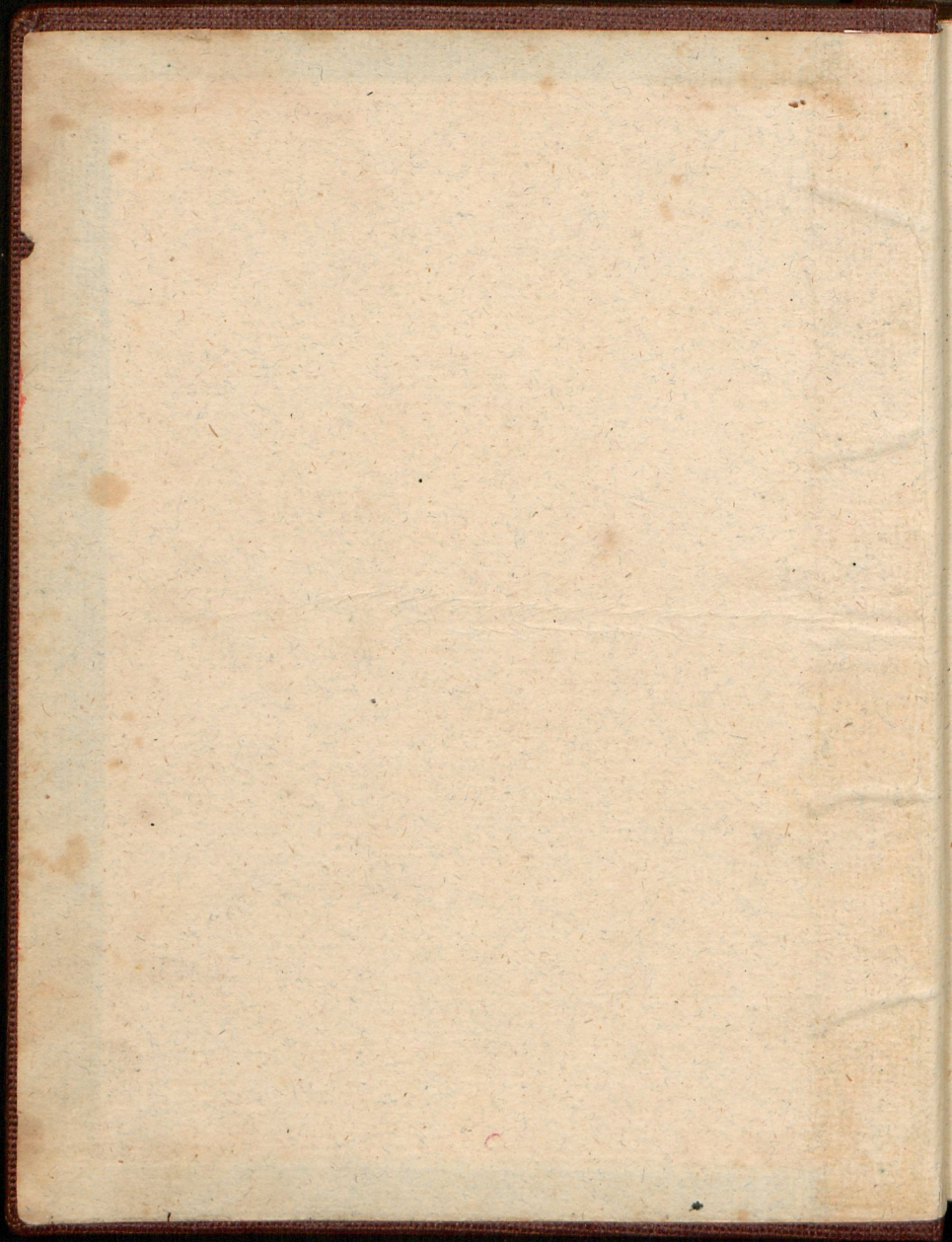

d. 1250

11

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA
DE

**SIMVLATIS FEBRIBVS
INTERMITTENTIBVS IN
VISCERVM LAESIONIBVS**

QVAM
DIVINI NVMINIS AVSPICII
SENSV ATQVE AVCTORITATE
GRATIOSI ORDINIS MEDICI
PRAESIDE

VIRO ILLVSTRI EXCELLENTISSIMO EXPERIENTISSIMO
DN. IOANNE IVNCKERO

MEDICINAE DOCTORE EIVSDEMQUE PROF. PVBL. ORDIN.
PAEDAGOGII REGII ET ORPHANOTROPHEI GLAVCHENSIS
PRACTICO LONGE CELEBERRIMO
PRAECEPTORE AC FAVTORE

AD VRNAS VSQVE DEVENERANDO
PRO GRADV DOCTORIS

SVMMISQVE IN ARTE SALVTARI HONORIBVS INSIGNIBVS AC
PRIVILEGIIS MORE MAIORVM SOLEMNI OBTINENDIS

H. L. Q. C.

AD DIEM AVGVST. MDCCLVI.

PLACIDAE ERVDITORVM DISQVITIONI SVEMITTIT
IOANNES AVGVSTVS EVERS

LAVENBVRGENSIS.

HALAE MAGDEBVRGICAE,
TYPIS IOANNIS CHRISTIANI HILLIGERI, ACAD. TYPOGR.

DISSERTATIO IN VENERABILIS MEDICAE
DE

SMIVLATAE FEBRIBVS
INTERMITTENTIBVS IN
VISCERVM LESIONIBVS

AVTHORIS NOMINE
CONSILII APTORVM AUCTORITATE
GRATIA ORDINIS MEDICI
PRÆSIDIO

VRO HVIVS UNIVERSITATIS
DN. IOHANNI IVACKERO

PHYSICAE DOCTORI
PRAECEPTORIS AC PRAELECTORIS
AD VNIVERSITATEM DEVSALVANDAM

PRO GRADU DOCTORIS

CONFERENDI IN RE PUBLICA BONAERENSIS
PUBLICIS MORE ACADEMICIS SOLIUS ORDINIS

AD HOC ACADEMICUM
AVTHORIS NOMINE

IOHANNES AVTHORIS NOMINE

AVTHORIS NOMINE

AVTHORIS NOMINE
AVTHORIS NOMINE

VIRIS
SVMME REVERENDO
AMPLISSIMIS CONSVLTISSIMIS
DOCTISSIMISQVE
CHRISTIANAE FVNDATIONIS
B. SCHOENBECKII

QVAE STENDALIAE EST
DOMINIS EXECVTORIBVS ET ASSESSORIBVS
PATRONIS MAECENATIBVS AC
FAVTORIBVS

AETerno OBSERVANTIAE CVLTV
PROSEQVENDIS,

NEC NON

VIRO
PLVRIMVM REVERENDO
ATQVE DOCTISSIMO
IOANNI FRIDERICO EVERS

PARENTI SVMMA PIETATE
AD VRNAS VSQVE COLENDO
ECCLESIAE ARTLENBURGENSIS PASTORI FIDELISSIMO,
PRIMITIAS HASCE STVDIORVM ACADEMICORVM

IN
GRATAE MENTIS SIGNIFICATIONEM
QVALEM CVMQVE
SACRAS ESSE VOLVIT

TANTORVM NOMINVM

CVLTOR OBSERVANTISSIMVS AC FILIVS OBEDIENTISSIMVS.
IOANNES AVGVSTVS EVERS.

PRAEFATIO.

Qui bene distinguit, bene etiam docere ac disputare et olim et hodie iudicatur. Sicut autem hoc dictum in reliquis scientiis valet: ita in Medicina quoque illius veritatem et vtilitatem adeo perspectam habemus, vt bona fiducia addere liceat, bene distinguentem bene etiam morbis mederi. Interea rō bene distinguere maximam quoque Medicis facescit operam: quanta enim inter complures morbos intercedit conuenientia, quam multi adeo inter se cohaerent, vt istos a se inuicem distinguere ardua sane res sit. Sed quod optimum est remedium ex hoc labyrintho felicissime emergendi, subministrant motus in morbis praesentes: hi enim eorumque indoles nos docent, quatenam sit causa materialis interna, cui motus sunt oppositi. Sane neglecta horum attentione omnem

omnem perderent operam Medici, et licet reliquis circumstantiis probe pensitatis numquam tamen veras morborum causas eruerent, quas tamen isti, qui ad motus recte attendunt, in plurimis morbis facile cognoscere valent. Ordinarie enim quaelibet materia peccans interna certum schema motuum sibi habet oppositum, uti hoc exemplum *matris*, ut ita dicam, fere omnium morborum, *plethorae* scilicet, luculentissime demonstrat. Humores enim, si simpliciter in corpore nostro abundant, adhuc vero satis fluidi sunt, numquam motus sequuntur spastici aut convulsivi, sed plerumque moderatiores haemorrhagici, materiae peccanti proportionati, scilicet ut plethora imminuatur, et reliqua incommoda praecaveantur. Si vero humores abundantes spissitudinem simul coniunctam habent, tum sequuntur motus congestorii, paullulum vehementiores, qui itidem nihil aliud sunt, quam motus haemorrhagici, qui vero, ob spissitudinem humorum, finem optatum attingere non possunt. Quare, uti ex motibus haemorrhagicis ad plethoram, sic ex congestoriis ad humorum spissitudinem concludere possumus. Dolendum vero admodum, quod nonnumquam etiam occurrat status extraordinarius, in quo motuum schema non raro mutatur, unde fit, ut unus morbus alterum saepius mentiatur seu simulet. Hoc vero contingit vel apparenter ex similitudine motuum cuiusdam morbi cum alio quodam, uti in malo hysterico dolores exquisitissimi, urinae emissionem comitantes, saepius imponunt Medicis, ut calculum subesse putent, ubi tamen ne vestigia quidem calculi adsunt; vel evenit hoc ex vitio motuum et aliis causis accidentalibus, ubi scilicet motus mate-

materiae non sunt adeo proportionati, vt ex istis ad materiam peccantem internam concludere valeamus. Sic quae schemata motuum viscerum laesionibus ordinarie accedunt, illa interdum febres intermittentes simulare obseruamus. Quoniam vero in tali casu misere decipiuntur, qui istiusmodi simulatas febres pro genuinis ac ordinatis intermittentibus habent, ideoque etiam prognosin salutarem sistunt, ac inde ob minus succedentem curationem haud leues contumelias perferre ab aegrotantibus coguntur, tum huius rei sequentibus paginis vberiore explicationem, quam non omni prorsus utilitate destitutam fore arbitramur, exhibere animus est. Faxit SVMVM NVMEN feliciter!

§. I.

uum mihi proposuerim de intermittentibus simulatis febribus, viscerum laesiones interdum excipientibus, vberiore explicationem, memini omnino, methodi esse, vt subiectorum, quae ventilantur, notiones praemittantur; ast quando confidero, quod *visceris* idea neque tironem anatomicum fugere possit, illi definiendae superfedeo; *laesionis* autem conceptus, quia a Medicis admodum late sumitur, vtique determinandus est. Non itaque sub visceris laesione hic qualemcunque illius statum praeternaturalem intelligo, sed talem conditionem, qua continuum vel vere iam laesum est, vel continui saltem laesio ex praesentibus signis imminet.

§. II.

8 DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA

Conuenit autem harum laesionum specialem indolem exhibere, cum hae ipsae sint subiecta, de quibus affirmamus, quod in iis, loco ordinariorum motuum, interdum simulata intermittens obseruetur. Motiuntur autem hae laesiones vel a causis externis vel internis: quae a prioribus dependent, exhibent potissimum casus chirurgicos, quos in hac elaboratione non attendimus, quia in sensus cadunt, ideoque febrem intermittentem simulare nequeunt; quae vero a posterioribus causis originem ducunt, praesentis sunt considerationis. Laeditur autem viscus a causa interna vel per spasticam fortiorum constrictionem, e. gr. post vehemens pathema iracundum, vel per humorem in viscere congestum, stagnantem, obstruentem, et laedentem, vnde *stagnationes, infarctus, stases, apostemata, vomicae, empyemata, scirrhi, exulcerationes, et arrosiones* proficiscuntur. Sanguis enim, versus viscus aliquod maiori quantitate restrictus, *stagnationem* efficit, quae si adeo crescit, vt viscus infletur, *infarctus* audit; portio autem sanguinis in nodulum aetiori spatio circumdatum collecta, dicitur *stasis*, haec si in viscere congestione laboriosa et absterforia impugnatur, ita quidem, vt agiliores sulphureae partes subtrahantur, languidae autem in pus conuertantur, talis nodus, sanguine et pure repletus, vocatur *apostema* seu *abscessus*; abscessus vero tunica inuolutus vocatur *vomica*, illaque disrupta et effluens nomine *empyematis* insignitur; tumor porro induratus, ab humoribus magis magisque spissescens, et, exhalatis sensim aqueis portionibus, siccescentibus, originem ducens *scirrhus* nuncupatur; tandem *exulcerationes* produnt,

eunt, quae solutionem continui inferunt, et a corruptione humorum seroso-lymphalium et enata hinc partium adiacentium solidarum colliquefcente dissolutione originem ducunt, atque materiam ichorosam, saniosam et limpido-acrem recondunt; quibus merito adiungimus viscerum arrosiones, ab humore deprauato acri, praesertim bile, dependentes. Laesiones reliquas rariores, e. g. concretiones, circumuolutiones intestinorum, aneurysmata, quum ad scopum nostrum non pertinent, praeterimus. Confr. Dissertat. sub Praesidio DNI. PRAESIDIS defensam, *de viscerum laesionibus rite diiudicandis et congrue tractandis.*

§. III.

Consideratis laesionibus, *motus naturae* quoque erunt addendi, qui *ordinarie* has laesiones excipiunt. Hi itaque sunt motus *congestorio-spastici, febris quartana, haemorrhagiae et diarrhoeae abstergentes, febres inflammatoriae, lentae et hecticae.* Qui tamen non promiscue, sed pro laesionum, aliarumque circumstantiarum differentia instituuntur. Ita *stagnationibus, infarctibus, leuioribus arrosionibus* opponuntur motus *congestorio-spastici, febris quartana, haemorrhagiae et diarrhoeae abstergentes*; quibus etiam armis *vomicae et scirrho*, infelici autem plerumque fidere, oppugnantur. Verum etiam hi enarrati motus secundum specialissimas causas e. gr. aetatem, sensibilitatem, loci affecti conditionem, diuersimode determinantur; quas tamen specialissimas determinationes hoc loco praetermittimus. Quando autem sub his motibus laesiones nihilo secius crescunt, tunc instituuntur motus vniuersales continui lenti se- et excretorii, quos febrem lentam appellamus.

B

Ad

IO DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA

Ad *stases* vero, et *graviore*s *arrofiones* congeritur copiose sanguis, qui motu suo impetuoso tumorem rubore et ardore praeditum seu *inflammationem* producit, quae febrem adeo frequenter comitem habet, ut teste COSCHWITZIO in *Pathologia Edit. Lips. 1745 pag. 174.* ad essentiam quasi illius pertineat, signumque diagnosticum inflammationum internarum constituat. *Apostemata* denique, *empyemata* et *exulcerationes* per *febrem hecticam*, plerumque tamen sine emolumento impugnantur. Confr. Celeberr. STAHLII *dissertat. de febre hectica abscessuum ulceroforum internorum certo comite*, anno 1710. edita.

§. IV.

Hi sunt ordinarii motus, qui viscerum laesionibus opponuntur: nunc de *extraordinario* motu, nimirum de febre intermittente, quae viscerum laesiones aliquando impugnat, mihi oratio erit. Datur nempe in praxi medica non solum transitus a morbo vno ad alium, dum vna causa morbosa aliis causis morbofis aditum praebet; verum etiam alia species permutationis morborum, quando, causarum materialium stante paritate, morbi nihilo fecius locum atque typum mutant. A priori mutatione dependent *morbi consequentes*; a posteriori *transfigurationes* seu *metaschematismi morborum*. Vid. Celeberr. STAHLII *Dissert. de Metaschematismis morborum §. I. Anno 1707. edit.* Ad posteriorem classem pertinet thema nostrum, nam laesiones viscerum manent laesiones et motus tantummodo alium induunt typum. Febrem autem intermittentem ordinarie causam materialem in primis viis agnoscere, eamque vel acriorem bilem, vel cibos dyspeptos, vel serum in ventriculum depositum esse, constat; quare hanc rem vberius

DE SIMVLATIS FEBRIBVS INTERMITT. CET. II

rius explicare superfluum esset. Ast potius valebit, ad illustrationem per simile, de febribus intermittibus adnotare, eas non infrequenter varios morbos simulare, quod assertum probamus auctoritate RICHARDI MORTON *Med. Doct. R. Coll. Lond. Soc. et Cens.* qui in *operibus medicis Amstelodami anno 1699. edit. in Tomo secundo de morbis vniuersalibus acutis. Cap. 9.* proteiformem febris intermittens genium sistit. Nimirum ibi ostenditur, febrem intermittens varios interdum morbos simulare, vomitionem, diarrhoeam, phthisin, spasmus vniuersalem, colicam, hemicraniam periodicam et apoplexiam. Singulorum fidem adstruunt historiae XXX. statim adiunctae. Sicuti vero ex hac DN. MORTON experientia percipimus, febres intermittentes alios morbos simulare, ita mea elaboratione illustrabo, quod alii morbi, nempe viscerum laesiones, simulare febres intermittentes soleant; seu, quod idem est, DN. MORTON adnotauit, materiam febrilem (quam vocat Auctor citatus fermentum febrile, spiritus imbuens, expandens, febremque ordinarie producens) sine motu febrili, et hac dissertatione exhibetur motus febrilis sine materia febrili. Vtraque sane experientia viua voce quasi eloquitur, non solam materiam febrilem sufficere ad motum febrilem actu et efficienter producendam. Quilibet praeterea peruidebit, me hoc loco febres intermittentes quotidianas et tertianas, earumque duplicationes et non aequae quartanas intelligere, quia de illis febribus sermonem instituo, quae laesiones viscerum dissimulant, de quartana autem, utpote ordinarie easdem laesiones excipiente §. III. dici nequit, quod laesiones simulet.

§. V.

Veritatem facti seu existentiam febrium intermittentium simulatarum nemo quidem peritorum Medicorum negabit, sed eosdem casus sub hoc titulo rarius in obseruationibus eorum reperiri, ille haud mirabitur, qui considerat, non omnibus de vna eademque re eandem esse appellationem et sententiam. Res ipsas eloquuntur, simulationes autem non designant, quas tamen attentus ad easdem facile cognoscet. Obseruaturus itaque beneuolus Lector plura de febribus simulatis inueniet exempla.

§. VI.

Quaedam interim subiungam. GOCKELIVS *Cent. II. Conf. 78. in Gallicinio pratico* refert de Barone LXIII. annorum, qui febre tertiana duplici, quotidie hora quarta vespertina irruente (quotidianam fuisse potius mihi videtur), cum stomachi inuersione ac vomitu, corporis atrophiam hectica, ventris tympanitica inflatione ac duritie laborauit. HORSTIVS *in Operibus medicis Tom. II. Lib. I de Febris Obs. 17.* describere intendit, quotidianam ex praecedentibus viscerum obstructionibus ortam esse. PLATERVS *in Obseruationibus Lib. II. pag. 286.* exhibuit mulierem febre intermittente duplici laborantem, cui hepar obstructum et pulmones a defluxione infarctos fuisse iudicauit. FORESTVS *in Obseruat. et Curat. Med. Tom. I. Lib. III. Obseruat. XXI.* duos enarrat casus, quos propriis Auctoris verbis recensabo. „Vxor, inquit, longo tempore decumbebat „ex febre quotidiana intermittente, quae sub vesperam „inuadebat, et tota nocte apprehendebat, postea etiam „die, vt diurna magis spectaretur. Cum medicamenta „non

DE SIMVLATIS FEBRIBVS INTERMITT. CET. 13

„non iuarent, tandem ad hecticam deuenit, postea ad
 „tabem et pulmonis vlcerationem, vt multis annis mi-
 „sere vitam traheret mulier, quantumuis vetula, quae
 „adhuc superstes erat, dum haec scriberem, quamuis
 „miraculi instar cadaueris mortui ita viuit, vt non vi-
 „uere praefaret, cui e naribus tanta copia sanguinis flu-
 „xerit, vt vix dici queat, adeo vt eam illico morituram
 „esse diceres, omnibus remediis tentatis nihil iuanti-
 „bus. At christianus rusticus septuagenarius cum febre
 „quotidiana correptus esset, et medicamenta etiam non
 „proficerent, ad cachexiam crurium deuenit, mox ad
 „hydropem lethalem, qua cum diu conflictatus esset,
 „frustra adhibitis remediis, tandem interiit.„ Ad hos
 duos casus porro FORESTVS in *Scholio* haec addit ver-
 ba: „Haec ipsa febris (quotidiana intermittens) multis
 „moratur mensibus, et mortis suspicionem praebet,
 „estque ea, vt omnes alii referunt, periculosa, et vt
 „summatim rem complectamur, febres phlegmaticae,
 „caeteris paribus, biliosae et melancholicae sunt deterio-
 „res; cum autem in his laedantur et ventriculus et he-
 „par et splen, facile hac febre laborantes in cachexiam
 „et hydropem incidunt. Mutatur enim in alios affe-
 „ctus periculosiores: et ita si aeger omni hora in hac fe-
 „bre quotidiana somnolentior euadat, ac grauitatem
 „quamdam circa caput senserit, *carom* seu arab. *subeth* ad-
 „futurum notat.„ Nec non idem AVCTOR *eod. loc.*
Obseruat. XXX. profert, puerum quinque annorum,
 cachexia et quasi hydrope, ventre admodum duro et
 prominente, aliisque membris valde gracilibus existen-
 tibus laborantem, qui febre simul quotidiana adfectus,
 feliciter tamen curatus fuerit. DN. PRAESES, qui ad
 urnas

14 DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA

urnas vsque mihi erit venerandus, sequentem casum
 benigne suppeditavit: „Studiosus Theologiae, optima
 „spei iuuenis, strenuo studiorum cursu congestionibus
 „sanguineis, primum versus caput, deinde versus pe-
 „ctus directis, corripiebatur: quae molimina prioribus
 „quidem annis parciorem narium haemorrhagiam pas-
 „sim producebant, anno autem aetatis vicefimo secun-
 „do, imminente vernali aequinoctio, portio sanguinis
 „per haemoptysin satis copiosa excernebatur. Venae-
 „sectioni non erat adsuetus. Postea congestiones istae,
 „vicibus alternis iam superiorem iam mediam cauitatem
 „insultando, iuuenem in statum, quem vocamus vale-
 „tudinarium, coniciebant; praecipue autem a tempore
 „haemoptyseos tussim quodam modo molestam induce-
 „bant. Peractis ab hinc duobus mensibus febris acce-
 „debat, quae quotidie post meridiem primum frigore
 „ad dimidiam horam, deinde aestu arido trium quatu-
 „orue horarum (quo tempore mens saepius aberrans
 „obseruabatur) et denique sudore copioso scenam suam
 „praesentabat. Medicorum Halensium plures hanc fe-
 „brem pro intermittente genuina habebant: quoniam
 „autem pluribus hebdomadibus optima quaeque reme-
 „dia respuebat, venerandus Parens, verbi diuini mini-
 „ster, ad Medicos externos, quos *Vinariae, Erfurti* et
 „*Gothae* habebat sanguine iunctos, filium aegrotantem
 „mittebat, qui quidem omnes illam febrem itidem pu-
 „tabant intermittentem et pari sollicitudine tractabant,
 „hebdomade vero decima aegrum cum febre remitte-
 „bant. Halae nouo Medico committebatur, qui tribus
 „paroxysmis prioribus, quos obseruabat, eodem errore
 „febrem iudicabat intermittentem genuinam: quum
 „vero

„vero sub quarto paroxysmo tussim suspectam audiret,
 „tum in illius originem inquirebat et experiebatur hae-
 „moptyeos praegressae rationem. Qua de causa Pa-
 „renti Abrahamo futuram Isaaci sui praedicebat immo-
 „lationem, quae etiam adpropinquante autumnali
 „aequinocetio sequebatur.

§. VII.

Praeposita veritate *facti* ad veritatem *causarum* indagandam progredior, et quaestionem moueo, qui fiat, vt laesionibus viscerum typus febris intermittens accedat. Priusquam vero *obliquum* explicandum suscipio, *rectum* seu modum fiendi febris intermittens legitima praemitto. Quicumque enim erroneum recti fouet conceptum, nunquam obliquum rite intelligere poterit: quia rectum est norma obliqui.

§. VIII.

Quemadmodum in omni febre materia quaedam peccans adest, raro autem firma tantum fingitur idea: sic in febribus intermittens eam in primis viis vel circa easdem haerere, iam §. IV. indicaui. Quae materia peccans sine febre diu interdum tolerari potest et solet, quia in tenaci tantum muco plerumque consistit, ideoque praiceps periculum adferre nequit: quando autem sensu quodam molesto naturam adfcit, tum actus seu labor febrilis ad illam excutiendam accedit. Ante vero excussionem mobilis fieri debet, secundum aureum HIPPOCRATIS aphorismum: quem in finem motus tonici augmentum in peripheria corporis obseruatur, praecipue spastica strictura in brachiis et cruribus, atque illius beneficio fluidae partes ad interiora ducuntur et aliquamdiu ibidem detinentur, vt serosae tenuiores

res portiones, quasi per filtrum colando, in ventriculum ac intestina inhalent, ibique materiam tenacem penetrando, disiungendo et abstergendo mobilem reddant. Quem absterfionis actum egregie secundat motus iste vehementer contremiscens, qui sub frigore maximo in peripheria, propter repulso ad interiora humores, contingit. Quamdiu hoc frigus cum horridis tremoribus durat, de insignibus circa praecordia angustiis aegrotantes conqueruntur, nausea quoque excitatur et sequentibus paroxysmis, quando materia peccans fatis mobilis facta est, per vomitum eiicitur. Peraeta hac ventriculi purgatione, ingens lassitudo seu potius brevis quies a labore subsequitur, et mox calor repentinis incrementis succedit, cuius ope sanguis, qui per moram restrictionis spissior factus fuit, attenuatur, parsque illius in serum resolutus per sudorem excernitur. Quando tribus quatuorue paroxysmis hic purgationis actus feliciter successit, febris successiue imminuitur, aegrotans subleuationem insignem perferentiscit, et denique prorsus restituitur.

§. IX.

Rectum hunc purgationis actum merito appellauit, quia per illum, quod rectum est et salutare, obtinetur, ex contraria autem parte *obliquus* dici meretur, quando laesionibus viscerum accedit. Quid vero causae sit occasionalis, cur eiusmodi viscerum febres interdum intermittentes febris schema exhibeant, facile peruideri potest: in iis enim casibus coniunctum est vrgens vitium primarum viarum, quod actum febrilem ad indolis suae normam primum sollicitat; postea, quando materia peccans ex primis viis remota est, febrilis labor ad laesio-

laesionem tollendam bona intentione dirigitur, et in eodem intermittens tenore per consuetudinis rationem continuatur. Eo autem facilius talis febris simulata locum inuenit in illis subiectis, quae ex actu chymificationis labefactato, dyspepsia fere continua laborant, hincque schemati febris intermittens adeo consuefcunt, vt hoc contra qualemcunque materiam peccantem facile ingrediuntur. Praeterea, si cuidam statuere placeat, quod nonnullae viscerum laesiones similem cum materia viscida in ordinariis intermittibus molestum naturae imprimerent sensum, illi non contrarius sum; supposito tantummodo axiomate: Vim aestimationis et imaginationis quandoquidem sensatione maiorem esse ad motum in corpore excitandum.

§. X.

Quoniam vero hae febres simulatae sunt et Medicorum officium exposcit, vt diiudicare valeant, num febris sit ordinaria, an potius viscerum laesio sublit, signis omnino ad simulationem diagnoscendam opus erit. Ad talia signa primo refero appetitum magis abiectum et electium in febribus simulatis, quam in veris intermittibus. Deinde rariorem ructuum, flatuum, vomitionum et diarrhaearum praesentiam; vrpote quae omnia vitium quidem in primis viis, non aequae autem laesiones viscerum concomitantur. Porro longiorem durationem; quamquam enim me non fugit, febres legitimas interdum quoque esse contumaces, experientia tamen constat, quod congrua adhibita curatione, legitima intermittens non facile vltra quartum septenarium

C

dura-

durare soleat. Hinc si per plures menses, optimis quoque remediis exhibitis, continuat, causa altioris indaginis utique erit metuenda. Praeterea signa laesionum specialia obseruanda sunt: non enim fieri potest, quin vel motus dolorifici circa locum laesum, vel excretiones particulares, laesionum praesentiam significant. Denique his signis accedit historia morbi praegressi. Medicum enim oportet, si dubius est, an febris praesens intermittens genuinae indolis sit, statim de historia morbi antecedentis sollicitum esse, ex qua deinde certior fieri poterit, num solum qualitatis deprauatae vitium, an potius ad viscera determinatum praesto sit.

§. XI.

Praeterea quoque haec signa dubium quoddam refutant; quando nimirum quispiam iudicaret, febres intermittentes mere accidentaliter laesionibus viscerum aduenire, adeo, ut hae febres propriis suis causis materialibus semper gaudeant, et cum laesionibus, tamquam morbi complicati, tantummodo coexisterent. Tunc enim signa paragrapho antecedente prolata non obseruantur, sed eorum loco signa verae intermittentis febrem genuinam significabunt.

§. XII.

Progredior ad diiudicandum, in quantum schemata febrium laesionibus viscerum conducatur, vel minus? In genere quidem transfigurationes morborum mali omnis sunt, quare etiam Cel. STAHLIVS in *diff. de Metaschematismis* §. XCVI. ita eloquitur: „Praecipui et plerique transitus morborum in alia schemata fere
„etiam

„etiam peiora contingunt; verum si genium februm intermittendum attente perpendimus, facile intelligimus, mutationem in schema intermittens *per se* non esse nocuam. Febris enim intermittens inuoluit apparatus motuum vitalium auctum, quo materiae in corpore peccantes resoluuntur, absterguntur et expelluntur. §. VIII. Quare emphatice dicit THOM. SYDENHAM in *Opusculis pag. 72.* „Profecto est febris „ipsa naturae instrumentum, quo partes impuras a puris secernit.“ Conf. Excell. DN. MADAI *Abhandlung von Wechsel-Fiebern II. Abhandlung §. 72. ad 87.* Hinc talis febris, ad viscerum laesiones accedens, semper materiarum peccantium resolutionem ac digestionem, abcessuum vlcerumque absterfionem et purgationem tentat.

§. XIII.

Sed aliud est tentare, aliud finem obtinere. Effectus enim harum februm differunt, quemadmodum laesiones diuersam habent indolem §. II. Quando itaque *stagnationes, infarctus, leuiioresque arroffiones* tantummodo praesentes sunt, nihil optatius istis laesionibus accidere potest, quam febris intermittens: quia haec est resolutoria et absterfioria, vnoque die plus praestabit, quam motus particulares pluribus diebus efficiunt. *Stasis* autem et *grauioribus arroffionibus* vix vniquam labor intermittens superuenit; quod si vero aliquando id contingeret, febris illa intermittens non esset contraria istis laesionibus, quia effectum praestat placide resoluentem. Dubiae prognoseos sunt *scirrhi* et *vomicae*;

micae; quamquam enim bona interdum fortuna fieri potest, ut scirrhi successiue resoluantur et vomicae detrudantur atque eiiciantur; maiore tamen facilitate contingere solet, ut scirrhi accedente sanguine in apostema abeant, et vomicae ruptae empyemata exhibeant. Actum quidem frustra fere semper febres intermittentes instituuntur: quare fatius est, si scirrhi intacti et vomicae oclusae manent. Quamquam enim, iudicante Cel. BOERHAVIO in *Commentario ad apbor.* 558. verissimum est, „quod saepe natura per febrem vincat tales morbos, „qui ad optima quaevis remedia rebelles manent;“, apostemata tamen et ulcera rarissime purgantur ex voto et consolidantur. Quam ob causam febres intermittentes (alias ad mundificationem lentis et hecticis aptiores) nihil boni efficiunt, sed potius vires aegrotantium citius consumunt, ideoque lethalem exitum accelerant.

§. XIV.

Praeterea in diiudicando effectum harum febrium notandum est, quod praedictarum laesionum euentus utique differat ratione viscerum, in quibus laesiones obveniunt: quo nobiliora enim illa sunt, eo periculosiorem euentum expectare debemus. Porro viscera structurae membranaceae, quae sunt magis exsanguia e. g. ventriculus, intestina, raro laeduntur, et si omnino obveniunt in illis laesiones, tardos tamen faciunt progressus. Pulmones in sectionibus non raro reperiuntur pleni scirrhorum, licet eorum praesentiae in vita vix signum adfuerit; quod autem ad ipsam exulcerationem non facile perueniant, id ab eo dependet, quod in

in illis accessus humorum non adeo facilis fit. In visceribus vero, praecipue hepate, in quibus notabiles secretiones peraguntur, multo citius laesiones in deteriorem abeunt statum. Conf. COSCHWITZIVS *libro citato pag. 257.*

§. XV.

Sufficiant haec pathologicae et semiologicae de febribus simulatis in laesionibus viscerum dixisse; restat, ut practicam partem paucis subiungam. Ante omnia Medico ad primas vias esse respiciendum iudico, ita, ut materiam in illis haerentem, viscido-mucosam, per incidentia, digestiuo-salina, item per resoluentia acriscula vegetabilia praeparet, deinde vero blandis laxantibus vacuet. Hanc enim indicationem non solum supeditat materia peccans, quae in hisce febribus simulatis saepius adhuc praesto est, sed etiam axioma Medicorum generale: quod vacuatis primis viis facilius fit curatio in partibus internis.

§. XVI.

Qua ventriculi intestinorumque vacuatione peracta, Medicus de ipsa febre simulata curanda occupatus esse debet: atque in hoc negotio omnis curationis cado ad duo momenta referri posse mihi videtur; primum ut prudens ordinatio medicamentorum, laesionibus oppositorum, ne febrem turbent, instituat, deinde vero, ut cautum motuum febrilium moderamen adhibeat.

§. XVII.

Primo momento vt fatis fiat, respiciendum erit partim ad tempus paroxyfmi partim remiffionis: praefentibus paroxyfms tantummodo temperantia, blanda refoluentia et abftergentia adhibenda funt: nimirum pulueres ex abforbente acido vegetabili faturato, antimonio diaphoretico, nitro depurato et pauca portione cinnabaris compositi, iulapia et potiones, quae ex aquis fcabiofae, chaerefolii, fcorzoneræ, bugloffaе, bellidis minoris, cichorii, plantaginis et geranii maioris parantur, emulfiones ex pineis, amygdalis et praecipue femine cardui mariae confectæ, nec non mixtura febrilis ex effentia fcordii, tinctura bellidis minoris, liquoris terrae foliatæ tartari mixta. Tempore autem remiffionis propius ad ipfarum læfionum conditionem medicamenta erunt adornanda, et quidem ita, vt in *ftagnationibus* et *infarctibus* efficacia difcutientia, qualia funt mixtura fimplex et effentia alexipharmaca STAHLII; in *fcirrbis* penetrantiora refoluentia, nimirum rad. ari, pimpinellæ albae, helenii, apii, gummata refinofa, praecipue ammoniacum et fuccinum; in *arrosionibus* mucilaginofo et gummata; in *apoftematibus* denique et *exulcerationibus* temperatiora balsamica e. gr. terebinthina cocta, balfamus Peruuianus, de Copaiua, de Mecca et LOCATELLI exhibeantur.

§. XVIII.

Quod autem fecundo ad obrinendum motuum febrilium moderamen pertinet, illud quidem generatim per medicamina in paroxyfms antea commendata impetra-

petratur, si vero nihilosecius motus febriles magis increbescunt, plura omnino temperantia, acida nimirum vegetabilia et mineralia dulcificata e. gr. Decoctum rad. acetosae cum vino rhenano pro potu, item clyffus antimonii, mixturae supra allegatae additus, frequentius exhiberi debent: ast ea tantummodo cautione, ne laesiones sint apertae, quippe quae acida haud tolerant. Verum enim vero ad has ipsas laesiones apertas, nempe abscessus et exulcerationes, febris intermittens exacerbata accedens, praecipue euadit lethifera; quare si luculenter videmus, vires aegrotantium sub his motibus celeriter consumi, et materiam peccantem in dies simul augeri, utique nihil restat, quam ut febris impetus cohibeatur. Quem in finem primo exhibere conuenienter, puluerem ex corticis cascarillae scrupulo vno et sulphuris antimonii aurati vltimae praecipitationis granis duobus compositum, illumque quouis bihorio per diem propinare. Quando vero huic pulveri febris minus auscultaret, propinandum esset electuarium ex conferuae absynthii, hederæ terrestri, ana vncia femis, cortice chinae drachmis tribus, extracti gentianae rubrae drachma vna, syrupi corticis aurantium q. s. vel loco electuarii solus cortex Peruuianus lacte decoctus mane bibendus. Febre cessante balsamica continuanda et blanda vacuantia subiungenda erunt. Caeterum, qualem demum finem laesio ipsa sit consecutura, ab illius indole, gradu vel minore vel maiore differente dependebit.

§. XIX.

Quamquam vero ex regulis practicis quas supeditauit, quilibet veram curandi methodum sine difficultate cogno-

cognoscere possit, vix tamen multum applausum mihi promitto: peruersa enim febres intermittentes curandi ratio adeo increbuit, vt plures inde clades et strages non attendantur, sed Medici, magni alias nominis, talem curationem adprobent immo doceant. Nihilo tamen minus id, quod veritas facti docet, libere effari conueniet: nempe eo maiora damna ab incongrua curatione harum simularum febrium dependent, quo notius est, quod viscerum laesiones longe periculosiores sint, quam illa materia, quae in febribus intermittibus genuinis peccat. Praeterea symptomata specialia, viscerum laesionibus familiaria, accuratius inquirenda, et illa quae essentialiter ex laesionibus passiuè fluunt, patienter perferenda; quae vero actiuè contingunt et excedunt, moderate suppressenda erunt; qua in re non omnes therapeutae possident necessariam circumspectionem.

T A N T V M.

Halle, Med. Diss. 1744-59
VD 18

ULB Halle
002 830 671

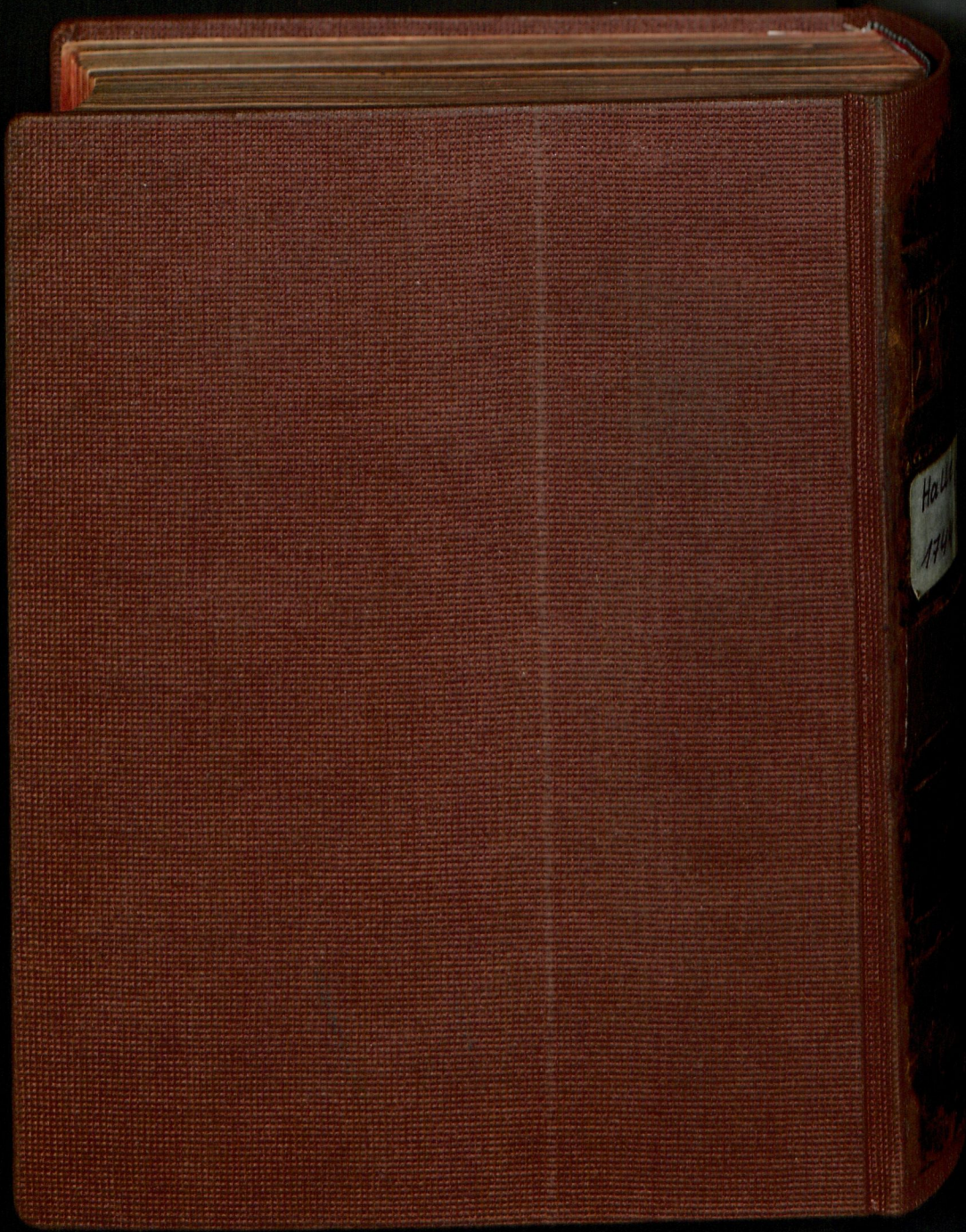
3

TA90C

Rebo

Hall
1714

11

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA
DE

**IMVLATIS FEBRIBVS
INTERMITTENTIBVS IN
VISCERVM LAESIONIBVS**

QVAM
DIVINI NVMINIS AVSPICII
CONSENSV ATQVE AVCTORITATE
GRATIOSI ORDINIS MEDICI
PRAESIDE

VIRO ILLVSTRI EXCELLENTISSIMO EXPERIENTISSIMO
N. IOANNE IVNCKERO

MDICINAE DOCTORE EIVSDEMQUE PROF. PVBL. ORDIN.
AEDAGOGII REGII ET ORPHANOTROPHEI GLAVCHENSIS
PRACTICO LONGE CELEBERRIMO
PRAECEPTORE AC FAVTORE
AD VRNAS VSQVE DEVENERANDO

PRO GRADV DOCTORIS

MISQVE IN ARTE SALVTARI HONORIBVS INSIGNIBVS AC
PRIVILEGIIS MORE MAIORVM SOLEMNI OBTINENDIS

H. L. Q. C.

AD DIEM AVGVST. MDCCLVI.

PLACIDAE ERVDITORVM DISQVISITIONI SVBMITTIT
IOANNES AVGVSTVS EVERS
LAVENBVRGENSIS.

HALAE MAGDEBVRGICAE,
S IOANNIS CHRISTIANI HILLIGERI, ACAD. TYPOGR.

